

Amser Maith Maith yn Ôl

Y DYNIAETHAU

- Cymharu bywyd bob dydd yn Oes Fictoria â bywyd bob dydd heddiw yn gyffredinol. Gweithgaredd rhyngweithiol.
- Cymharu gwahanol waith bob dydd yn Oes Fictoria, e.e. gwaith gweithiwr fferm â gwaith glöwr yn y pwll glo.
- Pwll glo – dysgu am ddiwrnod gwaith glöwr, e.e. codi'n gynnar, ddim yn gweld golau dydd, bath bob dydd.
- Plant yn gweithio yn y pwll glo, e.e. bechgyn yn gyfrifol am y caneri.
- Cymharu bywyd plant yn Oes Fictoria â bywyd plant heddiw, e.e. yr ysgol heddiw; plant yn gadael yr ysgol i weithio yn y pwll glo neu ar y fferm.
- Cymharu cartref Oes Fictoria â chartref heddiw, e.e. ystafell ymolchi, dim trydan.
- Gemau Oes Fictoria a heddiw, e.e. chwarae Jacs, chwip, chwrligwgan.

LLYTHRENNEDD A CHYFATHREBU

- Dyddiadur diwrnod Ceridwen/ Gerallt/ Wncwl Twm– e.e. codais yn gynnar, edrychais, cefais, yna gwelais, rhedais, teimlais, ymolchais, cysgais.
- Creu ffeil o ffeithiau syml; pamffled; poster – ymweliad â Big Pit.
- Creu deialog syml ar lafar, e.e. sgwrs rhwng Ceridwen a Gerallt cyn i Wncwl Twm gyrraedd.

Y CELFYDDYDAU MYNEGIANNOL

- Drama – chwarae rôl – Wncwl Twm yn cyrraedd â gemau newydd; Wncwl Twm yn cyrraedd yn ôl i'r tŷ yn ddu ac eisiau bath; Ceridwen a Gerallt yn chwarae gemau newydd.
- Cerddoriaeth – creu cerddoriaeth am y ddrama, e.e. synau yn y pwll glo (caneri, cloddio am lo); synau ar y fferm.
- Celf – astudio gwaith arlunwyr Cymreig, e.e. gwaith Josef Herman; braslunio gwrthrychau, e.e. lamp y glöwr.

Cyfes 2
Rhaglen
4

Oes Fictoria Wncwl Twm

MATHEMATEG A RHIFEDD

- Amser – datrys problemau syml ar amser, e.e. amser i wneud gwahanol bethau yn ystod y dydd; edrych ar yr amser y mae'r haul yn gwawrio/machlud ar dymhorau gwahanol; oriau gwaith glowyr mewn wythnos (10-12 awr y dydd).
- Mesur - mesur hylifau gwahanol mewn cynwysyddion gwahanol; datrys problemau syml ar ddefnydd dwr, e.e. llenwi bath/cael cawod.

GWYDDONIAETH A THECHNOLEG

- Adnabod ac enwi deunyddiau gwahanol, e.e. pren, glo, plastig, llechen, gwydr.
- Ffynonellau ynni, e.e. trydan, gwynt, glo, nwy. Ffynonellau adnewyddadwy ac anadnewyddadwy.
- Grymoedd – gwthio a thynnu. Sut roedd pobl yn mynd i lawr i'r pwll glo? Sut roedd y caets yn gweithio?
- Ffynonellau golau, e.e. naturiol (yr haul); kannwyll, trydan (batri/grid).
- O ble daw ein bwyd? (fferm, e.e. wyau)

IECHYD A LLES

- Sut rydych chi'n teimlo pan nad ydych yn cael llawer o olau dydd? Pam?
- A oedd hi'n deg bod plant yn gorfod gweithio yn Oes Fictoria?
- Dysgu chwarae rhai o'r gemau newydd, e.e. chwip, chwrligwgan, sgitlo. Pa rai sydd angen mwy o egni i chwarae? Pa gemau rydych chi'n eu chwarae heddiw?

Amser Maith Maith yn Ôl

Cyfes 2
Rhaglen
4

Oes Fictoria Wncwl Twm

Rhestr ddwyieithog o gwestiynau allweddol, geirfa, termau allweddol.

Allwch chi ddod o hyd i...?

Can you find...?

Beth sy'n digwydd?

What's happening?

Beth allwch chi ei ddweud am...?

What can you say about...?

Beth wnaethoch chi ei ddarganfod am...?

What did you find out about...?

Beth arall hoffech chi ei wybod am...?

What else would you like to find out about ...?

Oes Fictoria *Victorian Age*

perylus *dangerous*

pwell glo *coalmine*

cart a cheffyl *horse and cart*

glöwr/glowyr *miner/s*

cloddio *to dig*

o dan y ddaear *underground*

cannwyll *candle*

gemau *games*

